

Множинність грошових систем як інструмент гетерогенізації інституціональної складової СЕС

В. В. Липов, д.е.н., доцент, ХНЕУ, Lipov_vl@mail.ru

Методологія дослідження. Методи: рух від абстрактного до конкретного, структурно-функціональний аналіз – при дослідженні місця інститутів грошових систем в рамках ієрархії підстав інституціональної архітектоніки; діалектичної єдності і боротьби протилежностей – при дослідженні інституціональної суті грошей; аналізу и синтезу – при характеристиці інституціональних форм (дар, трата) базового інституту реципрокності.

Результати. Обґрунтовано застосування в якості критеріїв гетерогенізації інституціональної складової соціально-економічних систем (СЕС) поєднання в їх рамках інститутів, заснованих на протилежних соціальних орієнтаціях (колективізм/індивідуалізм) та базових інститутів реципрокності, редистрибуції та обміну. Представлено механізми, що забезпечують можливість гетерогенізації систем грошового обігу як елементу інституціональних систем на рівнях ієрархії підстав інституціональної архітектоніки СЕС (наявність структурованого комплексу прохідних інституціональних утворень, що забезпечують можливість інтеграції елементів, які відносяться до різних інституціональних матриць); одночасне використання грошей в якості посередника в русі благ при редистрибуції, обміні, реципрокних відносинах (дар, трата); множинність паралельних грошових систем, що має свої витoki в їх інституціональній природі; одночасна присутність в СЕС елементів доекономічної (архаїчної, натуральної – домашні господарства), економічної та постеконімічної форм господарювання. Розкрито підстави гетерогенізації моделі гламурного капіталізму на основі цілеспрямованого формування відмінностей в мотивації поведінки споживачів (формування віртуального соціального образу) та виробників (отримання додаткового економічного прибутку).

Новизна. Запропоновано механізми та критерії гетерогенізації СЕС, інституціональне визначення грошей як формалізованих в узагальненому, десуб'єктивованому, зрозумілому та прийнятному вигляді зобов'язань учасників економічного процесу, що забезпечують можливість обміну благами на еквівалентних засадах і тим самим уніфікують критерії соціальної взаємодії в суспільстві.

Практична значимість полягає в розширенні можливостей політики трансформаційних перетворень інституціональних систем шляхом запозичення інститутів, на основі врахування можливостей та обмежень гетерогенізації інституціональних систем.

Ключові слова: гетерогенні системи, гламурний капіталізм, гроші, інститути, інституціональна архітектоніка, інституціональні системи, соціально-економічні моделі, соціально-економічні системи

Література

1. Альбер М. Капіталізм проти капіталізма / М. Альбер. – СПб.: Економ. школа, 1998. – 296 с.
Alber M. Kapitalizm protiv kapitalizma / M. Alber – SPb.: Ekonom. shkola, 1998. – 296 p.
2. Герземанн О. Ковбойський капіталізм / О. Герземанн. – М.: ИРИСЭН, 2006. – 270 с.
Gerzemann O. Kovboyskiy kapitalizm / O. Herzemann. – M.:IRISEN, 2006. – 270 s.
3. Hall P. (2001) An Introduction to Varieties of Capitalism / P. Hall, D. Soskice // Varieties of Capitalism: The Institutional Foundations of Comparative Advantage; P. Hall, D. Soskice (eds.). – Oxford: Oxford University Press. – P. 1–70.
4. Hamilton G. (2000) Neither States nor Markets. The Role of Economic Organization in Asian Development / G. Hamilton, R. Feenstra, W. Choe, Ch. Ku Kim and Eun Mie Lim// International Sociology. – June. – Vol. 15(2). – P. 288–305.
5. Walter A. Debating East Asian Capitalism: Issues and Themes / A. Walter and X. Zhang // East Asian Capitalism Diversity, Continuity, and Change / Edited by Andrew Walter and Xiaoke Zhang. – P. 1–24.
6. Буайе Р. Теорія регуляції / Р. Буайе. – М.: РГГУ, 1997. – 213 с.
Buaye R. Teoriya regulyatsii / R. Buaye. – M.: RGGU, 1997. – 213 p.
7. Boyer R. (1996) The Seven Paradoxes of Capitalism ... Ore is a Theory of Modern Economies Still Possible? / R. Boyer // СЕРРЕМАР. – № 9620. – 84 p.
8. Boyer R. (2005) How and why capitalisms differ / R. Boyer // Economy and Society. – Vol. 4, November. – P. 509–557.
9. Amable B. (2003) The Diversity of Modern Capitalism / B. Amable. – Oxford: Oxford Press.

10. Campbell J. (2010) The Varieties of Capitalism and Hybrid Success: Denmark in the Global Economy/ John L. Campbell // Comparative Political Studies. – March. – № 40. – P. 307–332.

11. Molina O. (2007) The Political Economy of Adjustment in Mixed Market Economies: A Study of Spain and Italy / O. Molina, M. Rhodes // Beyond Varieties of Capitalism: Conflict, Contradictions, and Complementarities in the European Economy / Hancke, et al. (eds.). – Oxford: University Press. – P. 223–252.

12. Cornelakis A. (2009) Dual convergence or Hybridisation? Institutional change in Italy and Greece from Varieties of capitalism perspective / A. Cornelakis // CEU Political Science Journal. – Vol. 6. – 1. – P. 47 – 82.

13. Royo S. (2007) Varieties of Capitalism in Spain: Business and the Politics of Coordination / S. Royo // European Journal of Industrial Relations. – № 13. – P. 47–65; Royo S. (2008) Varieties of Capitalism in Spain. Remaking the Spanish Economy for the New Century / S. Royo. – Palgrave Macmillan. – 268 p.

14. Miyajima H. (2012) Institutional Change and its Economic Consequence in Japan: The bright and dark sides of hybridization/ H. Miyajima // RIETI Discussion Paper Series 12-E-049. – 42 p.

15. См. напр.: Липов В. Институциональная комплементарность СЭС / В. Липов. – Х.: Изд-во ХНУ имени В. Н. Каразина, 2011. – 484 с.; Липов В. Институциональная комплементарность как фактор формирования СЭС / В. Липов // JOURNAL OF INSTITUTIONAL STUDIES (Журнал институциональных исследований). – 2012. – Том 4, № 1. – С. 25–42.

Sm. напр.: Lipov V. Institutsionalnaya komplementarnost SES / V. Lipov. – Kh.: Izd-vo KhNU imeny V. N. Karazina, 2011. – 484 s.; Lipov V. Institutsionalnaya komplementarnost kak factor formirovaniya SES / V. Lipov // JOURNAL OF INSTITUTIONAL STUDIES (Zhurnal Institutsionalnikh issledovaniy). 2012. – Tom 4, № 1. – S. 25–42.

16. Кирдина С. Институциональные матрицы и развитие России / С. Кирдина. – Новосибирск: ИЭиОПП СО РАН, 2001. – 308 с.

Kirdina S. Institutsionalniye matritsi I razvitiye Rossii / S. Kirdina. – Novosibirsk: IEiOPP SO RAN, 2001. – 308 s.

17. Thelen K. (2009) Institutional Change in Advanced Political Economies / K. Thelen // British Journal of Industrial Relations. – Vol. 47, № 3. – P. 471–498.

18. Поланьи К. Великая трансформация: политические и духовные истоки нашего времени / К. Поланьи. – СПб.: Алетея, 2002. – 320 с.

Polanyi K. Velikaya transformatsiya: politicheskiye i dukhovniye istoki nashego

vremeny / K. Polanyi. – SPb.: Aleteya, 2002. – 320 p.

19. Поланьи К. Экономика как институционально оформленный процесс / К. Поланьи // «Великая трансформация» Карла Поланьи: прошлое, настоящее и будущее. – М.: Изд-во ГУ ВШЭ, 2006. – С. 55–91.

Polanyi K. Ekonomika kak institutsionalno oformlenniy protsess / K. Polanyi // «Velikaya transformatsiya» Karla Polanyi: proshloye, nastoyashcheye i budushcheye. – М.: Izd-vo GU VSHE, 2006. – S. 55–91.

20. Мосс М. Очерк о даре / М. Мосс // Мосс М. Общества. Обмен. Личность: Труды по социальной антропологии. – М.: Восточная литература, 1996. – С. 83–222.

Moss M. Ocherk o dare / M. Moss // Moss M. Obshchestva. Obmen. Lichnost. Trudy po sotsialnoy antropologii. – М.: Vostochnaya literatura, 1996. – S. 83–222.

21. Годелье М. Загадка дара / М. Годелье. – М.: Восточная литература, 2007. – 295 с.

Godeliye M. Zagadka dara. M. Godeliye. – М.: Vostochnaya literature, 2007. – 295 s.

22. Батай Ж. Проклятая доля / Ж. Батай. – М.: Логос, 2003. – 208 с.

Batay Zh. Proklyataya dolya/ Zh. Batay. – М.: Logos, 2003. –208 s.

23. Менгер К. Основания политической экономии / К. Менгер // Менгер К. Избранные работы. – М.: Территория будущего, 2005. – 496 с.

Menger K. Osnovaniya politicheskoy ekonomii / K. Menger // Menger K. Izbranniye raboty. – М.: Territoriya budushchego, 2005. – 496 s.

24. Бродель Ф. Материальная цивилизация, экономика и капитализм. XV – XVIII. Т. 2. Игры обмена / Ф. Бродель. – М.: Прогресс, 1988. – 632 с.

Brodel F. Materialnaya tsivilizatsiya, ekonomika i kapitalizm. XV – XVIII. T. 2. Iгры obmena / F. Brodel. – М.: Progress, 1988. – 632 s.